

М. Д. Кузнецова
студ. I курсу магістратури
спеціальність «Менеджмент»
Науковий керівник: д. е. н., проф. О. В. Садченко

ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА БІЗНЕС-МОДЕЛІ

На сьогодні цифрова трансформація є домінуючим трендом у сфері бізнесу. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та найбільша за останні роки економічна криза у 2019–2020 роках сприяли значним змінам у функціонуванні організацій. Цифрова трансформація стає не просто допоміжним інструментом, а неодмінною умовою для збереження конкурентоспроможності на ринку.

Конкурентна перевага в цифрову епоху часто нерозривно пов'язана зі здатністю організації швидко та ефективно впроваджувати нові технології у свої бізнес-моделі. Використання цифрових технологій створює для організацій нові можливості для виникнення нових товарів та послуг, покращення взаємодії з клієнтами, співробітниками та діловими партнерами, оптимізації внутрішніх бізнес-процесів, що призводить до зменшення витрат та підвищення ефективності [1].

Цифрова трансформація суттєво впливає на структуру та функціонування бізнес-моделей, а також стимулює розвиток нових моделей бізнесу, серед яких можна виділити:

- модель на основі передплати (Netflix, Adobe Creative Cloud) передбачає доступ до свого товару/послуги за щомісячну або щорічну плату;
- Freemium бізнес-модель (Dropbox, Spotify) – надання базової версії продукту безплатно, з можливістю оплати за додаткові функції або розширені можливості;
- сервісні бізнес-моделі, які передбачають використання ресурсів замість володіння ними: Platform as a Service (PaaS), Infrastructure as a Service (IaaS) – Microsoft Azure, Google Cloud Platform; Software as a Service (SaaS) – Microsoft 365, Power BI тощо [1; 2].

У 2020 році руйнівні наслідки пандемії COVID-19 змусили організації переоцінити прогрес власної цифрової трансформації. Дослідження міжнародної консалтингової компанії McKinsey & Company за той рік показує, що кількість організацій, які успішно впровадили інструменти цифровізації, знизилась більше ніж на 40 % у порівнянні з 2017 роком (рис. 1) [3].

Причинами гальмування цифрової трансформації бізнес-моделей є:

- нездатність донести цінність цифрових технологій, якщо вони не розв'язують основні проблеми, пов'язані з покращенням кінцевого результату. Отже, керівництво не бачить покращень у важливих для нього питаннях та не виділяє ресурси, необхідні для широкого розгортання цифровізації;

- небажання працівників підтримувати процес цифрової трансформації, оскільки впровадження технологій вимагає від персоналу розвитку нових навичок, а також змін в робочих процесах. Успіх цифрової трансформації значною мірою залежить від потенціалу людських ресурсів та їх здатності постійно вчитися, розвивати нові навички та адаптуватися до змін, тому організації мають інвестувати у розвиток працівників та надавати їм відповідну підтримку та мотивацію [2; 4];

- цифрова трансформація потребує значних початкових інвестицій у технологічну інфраструктуру. Надійна та масштабована інфраструктура (обладнання, програмне забезпечення, платформи та хмарна інфраструктура) необхідна, щоб організації могли ефективно управляти даними, запускати складні додатки та оптимально працювати в цифровому середовищі;

- цифрова трансформація створила проблему кібербезпеки через постійне збільшення даних організацій та клієнтів. Для запобігання кібератак та витоку даних організації повинні впроваджувати комплексні стратегії кібербезпеки, ефективно управління ризиками та реагування на надзвичайні ситуації, включаючи розробку процедур боротьби з кібератаками, відновлення втрачених даних і сповіщення клієнтів в разі порушення безпеки їхніх даних;

- ставлення керівництва до цифрової трансформації як до окремих ізольованих проєктів. На початковому етапі, коли

інтеграція з іншими системами ще не так критична, цей підхід може працювати ефективно. Однак, цифрова трансформація полягає не тільки в тотальному впровадженні нових технологій, а в глибинній трансформації стратегії бізнесу: переосмислення місії діяльності, цілей, структури та процесів [2; 4].

Таким чином, цифрова трансформація є одним з ключових чинників конкурентоспроможності бізнес-моделей у сучасному світі. Вона відкриває нові можливості для розробки інноваційної продукції, оптимізації бізнес-процесів і підвищення ефективності. Проте існують критичні проблеми, які ускладнюють цей процес: недостатня усвідомленість цінності цифрових технологій, опір персоналу, потреба в значних інвестиціях у технологічну інфраструктуру та загроза кібербезпеці. Для успішної цифровізації необхідно не лише впроваджувати нові технології, але й стратегічний підхід, що включає переосмислення бізнес-моделі, активну підтримку керівництва та готовність постійно адаптуватися до змін.

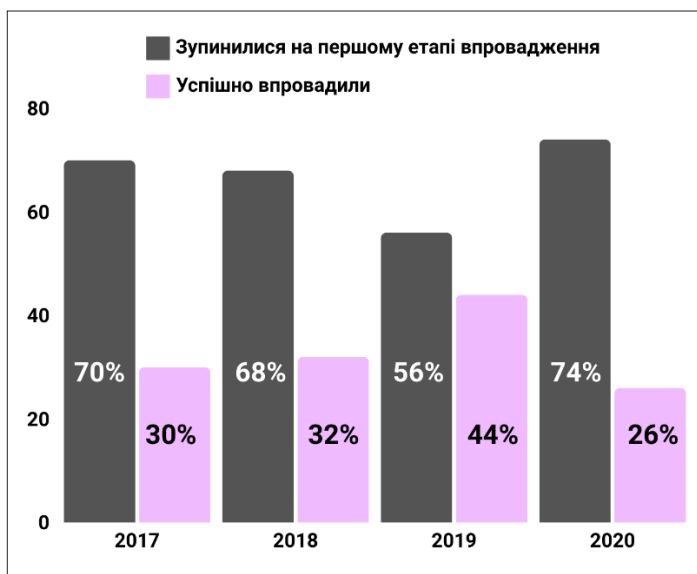

Рис. 1. Кількість респондентів, які успішно впровадили цифрову трансформацію

Список використаної літератури

1. Яковенко Я. Ю., Білик М. Ю., Сербін Р. А., Чумакова А. Г. Цифрова трансформація і нові бізнес-моделі. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2022. № 3. С. 104–109. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2022/3_2022/18.pdf (дата звернення: 17.04.2024).
2. Hortense de la Boutetière. Unlocking success in digital transformations. McKinsey & Company : website. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/people-and-organizational-performance/our-insights/unlocking-success-in-digital-transformations> (дата звернення: 17.04.2024).
3. Agrawal M., Dutta S., Kelly R., Millán I. COVID-19: An inflection point for Industry 4.0. McKinsey & Company : website. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/operations/our-insights/covid-19-an-inflection-point-for-industry-40> (дата звернення: 17.04.2024).
4. Agustian K., Mubarak E. S., Zen A., Wiwin W. The impact of digital transformation on business models and competitive advantage. *Technology and Society Perspectives*. 2023. Vol. 2, № 1. P. 79–93. URL: https://www.researchgate.net/publication/374425876_The_Impact_of_Digital_Transformation_on_Business_Models_and_Competitive_Advantage (дата звернення: 17.04.2024).